

teljes mértékben a tájékoztatás rendelkezésére áll addig is, amíg a szerkesztés több éves munkája folyik.

3. A Központi katalógusok osztályának harmadik kiadványa az ország könyvtáraiba járó *kurrens külföldi periodikák betűrendes lelőhelyjegyzéke lesz*, mely első ízben 1962 folyamán fog megjelenni. A katalógus kb. 13—14 000 címet és hozzávetőleg 65 000 lelőhelyet fog közölni. Mind a tudományos kutatás, mind a könyvtári szolgálat érdeke e gyors tájékoztatást lehetővé tevő kiadvány közrebocsátása.

Az elmondottakból kitűnik, hogy az Országos Széchényi Könyvtár központi katalógusa — mely a Polláck tér 10. sz. alatt működik — mind saját munkaeszközének korszerűsítésével, mind egymásra épülő és fokozatosan kibontakozó kiadványaival arra törekszik, hogy szolgálja a könyvtári tájékoztatást, a könyvtárközi kölcsönzést s tagában a szakemberek, valamint a tudományos kutatók érdekeit.

Németh Mária

Állományvédelem a kaposvári fiókkönyvtárakban

Kaposváron, a tanácsi kezelésbe adott tíz fiókkönyvtárban már 1960 január elsejétől szabadpolcos kölcsönzést vezettünk be. Ennek következtében sokkal nagyobb mértékű a könyvek mozgatása, mint a zártpolcos rendszerű kölcsönzésnél, s így természetesen jóval nagyobb a könyvek elhasználódása is. Ezenkívül a város peremrészein levő könyvtárak olvasóinak kezében a könyv jobban rongálódik, mint a régebbi alapítású, belterületi könyvtáraink használóinak kezében. Az ő körükben a könyvtáros nagyobb erőfeszítésére van szükség, hogy fokozatosan rászoktassa olvasóit a könyvvel való helyes bánásmódra.

A gyermek-olvasók között olyan módszereket alkalmaztunk, mint amilyeneket Vargha Balázs is megemlíti *A könyvtáros márciusi számában*, de nehezebb a munkánk a felnőtt olvasókkal, mert velük szemben nem mindig lehet azokat a módszereket alkalmazni, amik esetleg célra vezettek a gyermekolvasóknál. A szabadpolcos kölcsönzés okozta nagyobb fokú rongálódás adta az ötletet, hogy minden új könyv tasakjára felragasszunk egy nyomdailag készült (4,5 × 4,5 cm-es) kis feliratot, amelyen az alábbi kérést intézzük az olvasóhoz:

„Kedves Olvasónk!

Szeretettel nyújtjuk át Önnek ezt a könyvet elolvasásra. Minden olvasónktól, aki könyvtárunk barátja, azt kérjük, hogy legyen segítségünkre könyveink tisztaságának és épségének megóvásában. Jó szórakozást kívánva, figyelmességét előre is megköszönjük.

Városi Fiókkönyvtári Központ”

Körülbelül két hónapja alkalmazzuk ezt a módszert, s azóta elég biztató eredményeket értünk el általa. Az egyik megfigyelt könyvtárban — amely a kísérlet kezdete óta 109 kötet könyvet kapott — a kikölcsönzött 91 kötet közül mindössze csak 4 kötetben volt kisebb mértékű pisz-

kolódás. Ez igen szép eredmény, mivel a könyvek közben átlag három kézben fordultak meg, és közöttük 37 kötet ifjúsági mű volt. Ezeket a kis címkéket minden olvasó — de főleg a gyermekek — azonnal észreveszik, mert a kölcsönzésekor visszakapott olvasójegyet rendszerint a könyv belső fedelére ragasztott, könyvkártya-tartó tasakba helyezik.

Persze ez még nem csodaszer a piszkolás és rongálás ellen. Nálunk a fiókkönyvtárakban, ahol egy könyvtáros dolgozik, és a négyórás kölcsönzési idő alatt 80—140 olvasót kell kiszolgálnia, nem képes arra, hogy minden visszahozott könyvet átvizsgáljon. Ezért szűrőpróbaszerűen félóránként, óránként egy-egy állományvédelmi felirattal ellátott könyvet átlapoz. Ha a könyvben piszkolódást vagy számarfület, kenyérmorzsát talál, akkor tapintatosan figyelmezteti az olvasót a könyv tisztaságának és épségének megóvására. Ha gyermek piszkítja be a könyvet, még könnyebb a könyvtáros helyzete, mert a jelenlevő 10—15 olvasó előtt figyelmezteti a gyereket a könyv védelmére úgy, hogy a felnőttek is értsenek szavaiból. A fiókkönyvtárvezetők beszámolója azt bizonyítja, hogy ezek a kis állományvédelmi céldulák jól beválnak a gyakorlatban.

Vargha Balázs említett cikkében sok helyes megállapítása és tanácsa mellett egy lényeges kérdésről nem beszél: mindenki tudja, hogy a szép borítólap, vagy kötéstáblával ellátott könyv szinte kellett magát. Véleményem szerint azonban az állományvédelem nemcsak a borítólap, a külső tábla és a lapok tisztaságára, épségére vonatkozik, hanem a könyvek kötésének minőségére is. Sajnos a legutóbbi időben — amióta a fűzés helyett a ragasztást is alkalmazzák — nagyon sok könyv, főleg gyermekkönyv lapjai esnek ki már a tulajdon-bélyegzővel való ellátáskor. A gyermekkönyveken különösen fontos lenne a megbízható erős kötés, hiszen nagyobb az elhasználódás aránya.

Bánki Gyula